Eduskunnan perustuslakivaliokunta

Viite: HE 98/2020 vp eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Lausunto eduskunnan perustuslakivaliokunnalle sähköisen viestinnän palvelulain muuttamisesta

1. Tausta

Laki sähköisen viestinnän palveluista on sähköisen viestinnän ja audiovisuaalisten mediapalveluiden tärkein lainsäädäntökehys. Lain muuttamisen taustalla on muuttunut EU-sääntely: Ehdotuksella pannaan täytäntöön sähköisen viestinnän verkkoja ja palveluja koskeva niin sanottu teledirektiivi (EU1972/2018) sekä televisiotoimintaa ja muita audiovisuaalisia sisältöjä koskevan, niin sanotun AVMS-direktiivin muutos (EU1808/2018). Direktiivien täytäntöönpanon yhteydessä ehdotetaan myös joitakin hyvin merkittäviä kansallisia muutoksia sähköisen viestinnän sääntelyyn.

Esityksellä muutettaisiin lisäksi myös lakia vaaratiedotteesta (466/2012), kuvaohjelmalakia (710/2011), ajoneuvolakia (1090/2020), maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999) sekä kuluttajansuojalakia (38/1978).

Lait tulisivat voimaan direktiivien määräpäivien mukaan pääosin 21.12.2020, AVMS-direktiivistä juontuvan sääntelyn osalta mahdollisimman nopeasti (AVMS-direktiivin tulisi olla implementoituna jo 19.9.2020).

Esitys liittyy hallitusohjelman strategiseen kokonaisuuteen elinvoimainen Suomi. Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on toimiva viestintä ja tiedonvälitys sekä kuluttajansuojan korkean tason turvaaminen.

Esityksen valmistelu on pyritty tekemään mahdollisimman avoimesti ja laajaa sidosryhmäjoukkoa kuullen.

Esitys on käsitelty lainsäädännön arviointineuvostossa ja OKV:n erityistarkastuksessa normaalin oikeusministeriön laintarkastuksen lisäksi. Esitys sisältää perusoikeuksien kannalta merkityksellistä sääntelyä. Perusoikeuksiin liittyvät näkökulmat on pyritty huomioimaan asianmukaisesti. Esityksen valmisteluvaiheessa ennen lausuntokierrosta tilattiin lausunto perusoikeus- ja perustuslakinäkökohdista ja lisäksi tarvittaessa valmisteluun on pyydetty mm. oikeusministeriön ja OKV:n näkemyksiä normaalin lausuntokierrosmenettelyn lisäksi.

Esityksen suhdetta perustuslakiin on käsitelty perusteellisemmin hallituksen esityksen luvussa 12. Tässä lausunnossa on esitetty keskeisiä huomioita esityksen suhteesta perustuslakiin ja vaikutuksista

perusoikeuksiin erityisesti sellaisen sääntelyn osalta, jonka lähtökohta on kansallinen, siinä on kansallista liikkumavaraa tai se muuttaa nykyistä, perustuslakivaliokunnan arvioimaa sääntelyä merkittävällä tavalla.

2. Kansallinen liikkumavara ja yleisiä huomioita

Suurin osa esityksen perusoikeuksiin liittyvästä sääntelystä perustuu tele- ja AVMS-direktiiveihin.

- Tiedon saannin eston määräystä (185 §) koskeva sääntely on kansallista sääntelyä
- Videonjakoalustapalveluihin (26 a-luku) liittyvä sääntely perustuu AVMS-direktiiviin. Esityksen videonjakoalustan tarjoajiin kohdistuvissa velvollisuuksissa on pitäydytty minimisääntelyssä
- Esteettömyyden ja ääni- ja tekstityspalveluihin (211 §) liittyvä sääntely on pääosin peräisin AVMS-direktiivistä. Tekstityksen laatua koskeva velvoite olisi kansallista sääntelyä.
- Käyttöoikeuden luovutukseen ja yhteenliittämiseen liittyvät velvollisuudet perustuvat teledirektiiviin.
- Taajuuksia ja verkkotoimilupia koskeva sääntely (6-20 §) perustuu pääosin teledirektiiviin. Kansallista sääntelyä on ehdotettu 6 § paikallisen verkkopalvelun tarjoamisesta rajatulla alueella toimivassa matkaviestinverkossa sekä toimilupien verkkoteknistä yhteysnopeutta koskeva sääntelyn osalta. Toimilupasääntelyn perusteena on edelleen taajuuksien niukkuus.
- Sijoittamisen sääntely (229 §) perustuu suoraan teledirektiiviin.
- Yleispalvelusääntely (85-84 §) perustuu teledirektiiviin.
- Käyttäjien oikeuksiin liittyvä sääntely (V osa) perustuu teledirektiiviin. Puhelinliittymäsopimusten keston osalta käytetty teledirektiivin mahdollistamaa liikkumavaraa.
- Verkon kriittisten osien turvallisuutta koskevan sääntelyn (244 a ja b §, 301 a §) tausta on Euroopan unionin 5G:n turvallisuutta koskevassa yhteisessä keinovalikoimassa.

3. Huomioita eräistä keskeisistä muutoksista perusoikeuksien kannalta

Käyttöoikeuden luovutukseen ja yhteenliittämiseen liittyvät velvollisuudet

Säännökset vastaavat pääperiaatteiltaan voimassa olevia käyttöoikeuksien luovuttamista ja yhteenliittämistä koskevia säännöksiä, eikä esimerkiksi Liikenne- ja viestintäviraston toimivaltaa asettaa velvollisuuksia merkittävästi laajenneta.

Lakiin lisättäisiin säännös huomattavan markkinavoiman yrityksen aikaisemman verkon, eli useimmiten kupariverkon, korvaamisesta. Esitys vastaa teledirektiivin 81 artiklaa. Esityksen 81 c §:n mukaan huomattavan markkinavoiman yritysten tulisi jatkossa ilmoittaa verkkojensa poistamisesta käytöstä tai korvaamisesta lähtökohtaisesti kuusi kuukautta ennen suunniteltua toimenpidettä. Liikenne- ja viestintävirasto voisi asettaa yrityksille velvollisuuksia esimerkiksi aikatauluun tai verkon korvaamiseen liittyen, jos se olisi tarpeen kilpailun ja loppukäyttäjien edun turvaamiseksi. Esitys parantaisi käyttäjien asemaa vanhan verkon purkutilanteissa.

Liikenne- ja viestintävirasto voisi säännöksen mukaan asettaa tällaisen velvollisuuden ainoastaan, jos loppukäyttäjän etu ja kilpailu sitä vaatisivat. Velvollisuuksien asettamista harkitessa tulisi siis arvioida niiden kohtuullisuutta verkon omistajalle.

Ehdotettua säännöstä on arvioitu hallituksen esityksessä myös omaisuudensuojan kannalta. Arvioinnissa on kiinnitetty huomiota muun muassa tarkkarajaisuuteen, sääntelykohteen erityispiirteisiin sekä kansainväliseen toimintaympäristöön, jossa huomattavan markkinavoiman teleyritykset toimivat. Tällaisten yritysten tulee varautua muun muassa EU:n taholta kansalliseen sääntelyjärjestelmään kohdistuviin muutosvaatimuksiin. Lisäksi arvioinnissa on huomioitu, että velvollisuuksia asetettaessa tulee arvioida niiden kohtuullisuutta.

Tiedon saannin estoa koskeva määräys

Esityksellä parannettaisiin poliisin mahdollisuuksia puuttua laittomaan verkkosisältöön. Nykyisen 185 §:n mukainen estomääräys voidaan kohdistaa tiedon tallennuspalvelua tarjoavaan toimijaan, kuten palvelintilaa asiakkaan internetsivuja varten tarjoavaan webhotelliin. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että estomääräys voitaisiin tietyin edellytyksin kohdistaa myös teleyritykseen, jos tallennuspalvelun tarjoajaa ei pystytä tunnistamaan tai se on sijoittautunut Suomen lainkäyttövallan ulkopuolelle. Kyseessä selvästi järeämpi keino kuin palveluntarjoajalle kohdistettu estomääräys, sillä teleyritys ei pysty poistamaan sivustolta yksittäistä laitonta sisältöä, vaan joutuu estämään pääsyn koko sivustolle. Sääntelyllä on katsottu olevan vaikutuksia erityisesti perustuslain 12 §:ssä turvatun sananvapauden toteutumiseen, minä vuoksi säännöksen soveltamiskynnys on määritelty huomattavasti nykyistä 185 §:n 1 momentin sääntelyä korkeammaksi.

Ehdotuksessa on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntö huomioiden kiinnitetty huomiota erityisesti sääntelyn täsmällisyyteen- ja tarkkarajaisuuteen, ehdotettavien keinojen viimesijaisuuteen ja estomääräyksen kohteena olevan tiedon ilmeiseen lainvastaisuuteen, sääntelyn oikeasuhtaisuuden ja kohtuullisuuden arviointiin sekä oikeusturvaan (PeVL 6/2019 vp, PeVL 4/2019 vp, 43/2018 vp, PeVL 15/2006 vp, PeVL 60/2001 vp). Lisäksi on huomioitu keskeinen asiaa koskeva oikeuskäytäntö (KHO:2013:136).

Ehdotuksen mukaan pääsyn estoa koskevan määräyksen teleyritykselle antaisi käräjäoikeus syyttäjän tai tutkinnanjohtajan hakemuksesta. Nykyisestä sääntelystä poiketen määräystä ei voisi hakea se, jonka oikeutta asia koskee, vaan määräyksen hakijana olisi aina virkavastuulla toimiva viranomainen. Ehdotettu sääntely olisi sidottu tekoihin, joissa estomääräyksen kohteena oleva tieto on ilmeisesti sellainen, että sen pitäminen yleisön saatavilla tai sen välittäminen on rikos. Lisäksi säännöksen soveltaminen olisi sidottu tietyn vakavuusasteen ylittävään rikollisuuteen, eli tekoihin, joista ankarin säädetty rangaistus olisi vähintään kaksi vuotta vankeutta. Säännös ei koskisi kaikkia ehdotetun rangaistusmaksimin ylittäviä rikoksia, vaan soveltamisen edellytyksenä olisi, että estomääräyksen kohteena olevan tiedon pitäminen yleisön saatavilla täyttäisi rikoksen tunnusmerkistön.

Ehdotuksen mukaan estomääräys voitaisiin antaa vain, jos tiedon saannin estoa koskevien hyötyjen voitaisiin katsoa olevan merkittävästi suuremmat kuin verkon käyttäjien sananvapauteen ja muihin perusoikeuksiin kohdistuvat rajoitukset, eikä määräystä voitaisi pitää teleyrityksen kannalta kohtuuttomana. Tämä tarkoittaisi sitä, että muiden kriteerien täyttyessä käräjäoikeuden olisi vielä kokonaisuutena arvioitava määräyksen suhdetta sananvapauden ja muiden perusoikeuksien toteutumiseen sekä teleyritykselle koituviin vaikutuksiin. Arvioinnissa tulisi ehdotetun säännöksen mukaan huomioida ainakin käsillä olevan rikoksen vakavuus sekä rikollisen aineiston suhde muihin määrättävän eston yhteydessä mahdollisesti estyviin sisältöihin tai palveluihin.

Nykysääntelyä vastaavasti estomääräys raukeaisi, jollei sen kohteena olevan tiedon sisältöön tai välittämiseen perustuvasta rikoksesta nosteta syytettä tai panna vireille kannetta kolmen kuukauden kuluessa määräyksen antamisesta. Käräjäoikeus voisi syyttäjän, asianomistajan tai asianosaisen vaatimuksesta pidentää määräaikaa enintään kolmella kuukaudella. Tallennuspalvelun tarjoajalla, sisällön tuottajalla tai teleyrityksellä olisi oikeus hakea määräyksen kumoamista 14 päivän aikana määräyksen tiedoksisaannista.

Ehdotetun sääntelyn avulla olisi mahdollista puuttua nykyistä tehokkaammin esimerkiksi internetissä tapahtuvan lasten seksuaalista hyväksikäyttöä sisältävän materiaalin levittämiseen sekä muuhun vakavaan rikollisuuteen. Ehdotuksella pystyttäisiin nykyistä paremmin turvaamaan sekä lapsien että muiden rikoksen uhrien oikeuksia, sekä parantamaan yhteiskunnan turvallisuutta puuttumalla rikolliseen toimintaan. Nykyisen pääsyn estoa koskevan sääntelyn soveltaminen on osoittautunut haasteelliseksi, sillä usein tiedon tallennuspalvelua tarjoava tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja sijaitsee Suomen lainkäyttövallan ulkopuolella, eikä tiedon saannin esto koskevaa määräystä ole pystytty kohdistamaan palveluntarjoajaan. Joissain tapauksissa palvelun tarjoaja on myös jäänyt tuntemattomaksi.

Videonjakoalustojen käyttöehdot

AVMS-direktiivin sääntely laajenee myös videonjakoalustoihin. Videonjakoalustan tarjoajan tulisi ehdotetun 226 c §:n mukaan sisällyttää käyttöehtoihin määräykset, joissa kielletään sellaisten ohjelmien, käyttäjien tuottamien videoiden ja audiovisuaalisen kaupallisen viestinnän lataaminen videonjakoalustapalveluun, jotka sisältävät rikoslaissa rangaistavaksi säädettyä yllyttämistä terroristiseen tekoon, lapsipornografiaa, laitonta vihapuhetta tai väkivaltakuvausta. Videonjakoalustan tarjoajan olisi lisäksi toteutettava toimenpiteet varmistaakseen, että palvelussa tarjotaan mekanismeja, joilla videonjakoalustan käyttäjät voivat ilmiantaa tai ilmoittaa videonjakoalustan tarjoajalle sen alustalla tarjottavan laittoman sisällön. Videonjakoalustapalvelussa tulisi ehdotetun sääntelyn mukaan olla myös käytössä järjestelmiä, joiden avulla videonjakoalustapalvelun käyttäjille selvitetään, miten ilmiannot tai ilmoitukset on otettu huomioon.

Hallituksen esityksessä on selvitetty ehdotetun sääntelyn suhdetta perustuslain 12 §:ssä turvatun sananvapauden kannalta. Lisäksi on arvioitu säännöksen suhdetta perustuslain 124 §:ään julkisen hallintotehtävän siirtämisestä muulle kuin viranomaiselle.

Ehdotetussa uudessa sääntelyssä on kysymys AVMS-direktiivin sellaisten velvollisuuksien täytäntöönpanosta, jotka eivät juurikaan mahdollista kansallisen liikkumavaran käyttöä vaan asettavat vähimmäisvaatimukset videonjakoalustan tarjoajalle asetettavista velvollisuuksista. Direktiivin täytäntöönpanossa on pyritty pitäytymään minimisääntelyssä asettamatta videonjakoalustoille direktiiviä pidemmälle meneviä velvollisuuksia. Ehdotettu velvollisuus ei myöskään tarkoita yleistä sisällön valvontavelvollisuutta, joka olisi vastoin sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin (2000/31/EY) 15 artiklaa. Ehdotetun 226 c §:n tarkoittamia tehtäviä ei myöskään välttämättä voida pitää sellaisina julkisina tehtävänä, mitä 124 §:llä tarkoitetaan.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Lailla säätämisen vaatimus edellyttää sääntelyn täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta. Ehdotettu 226 c §:n 1 momentti sisältää

säännökset videonjakoalustan käyttöehtoihin otettavista määräyksistä. Säännöksestä ilmenee seikkaperäisesti ne rikoslain vastaiset sisällöt, joiden lataaminen alustalle olisi kiellettyä.

Pykälän 2 momentti puolestaan sisältäisi säännökset toimenpiteistä, jotka videonjakoalustan tarjoajan olisi lisäksi toteutettava. Näiden toimenpiteiden arvioinnissa noudatettaisiin suhteellisuusperiaatetta siten, että toimenpiteiden riittävyyttä arvioitaisiin suhteessa sisällön luonteeseen ja siitä mahdollisesti aiheutuvaan haittaan. Huomioon otettaisiin videonjakoalustapalvelun koko ja tarjotun palvelun luonne**.** Pykälässä tarkoitetut toimenpiteet eivät saa johtaa sisällön ennakkotarkastukseen tai alustalle lataamiseen sovellettavaan suodatukseen.

Esteettömyys

Esityksessä on ehdotettu ääni- ja tekstitysvelvollisuuden laajentamista tilausohjelmapalveluihin. Ehdotus rajoittuisi tilausohjelmapalveluissa ainoastaan niihin ohjelmistoihin, joihin jo sovelletaan ääni-ja tekstitysvelvollisuutta televisiossa esitettäessä.

Ääni- ja tekstitysvelvollisuuden määrä on lisäksi rajattu 30 prosenttiin kyseisistä tilausohjelmapalveluissa esitettävistä ohjelmista. Ääni- ja tekstitysvelvollisuudesta aiheutuvat kustannukset eivät voimassa olevan lain mukaan saa ylittää yhtä prosenttia kaupallisen televisiotoiminnan harjoitajan edellisen tilikauden liikevaihdosta.

Säännös turvaa televisiotoiminnan harjoittajien asemaa ja estää ääni- ja tekstityspalvelusta aiheutuvien kustannusten nousemisen kohtuuttomiksi. Viime kädessä ehdotettu prosentin enimmäismäärä käytännössä rajaa velvollisuuden ulottuvuuden. Perustuslakivaliokunta piti edellä mainitussa lausunnossaan (PeVL 27/2010 vp) oikeasuhtaisuusvaatimuksen näkökulmasta olennaisena, että velvollisuudesta seuraavat kustannukset muun kuin julkisen palvelun yhteydessä eivät saa ylittää yhtä prosenttia televisiotoiminnan harjoittajan edellisen tilikauden liikevaihdosta. Tällaista kustannuskattoa voidaan pitää toiminnanharjoittajan kannalta kohtuullisena

Euroopan ihmisoikeussopimuksen ohella (63/1999) myös YK:n yleissopimuksessa vammaisten henkilöiden oikeuksista (SopS 27/2016) on korostettu mm. yleistä yhdenvertaisuutta (5 artikla), yksityisten palveluiden esteettömyyttä (9 artikla) sekä yhdenvertaista sanan- ja mielipiteenvapautta sekä tiedonsaantia (21 artikla). Esityksessä on useita ehdotuksia, joiden voidaan katsoa parantavan yhdenvertaisuutta ja edistävän edellä mainittujen sopimusten toteutumista.

Esimerkiksi audiovisuaalisten palveluiden ääni- ja tekstitysvelvollisuuden laajentaminen tilausohjelmapalveluihin sekä tekstityksen laatuvaatimus ja esteettömyyttä koskevat raportointivelvoitteet parantavat mediapalveluiden saavutettavuutta ja tätä kautta sananvapautta.

Vaaratiedottamisen osalta puolestaan kansallinen lähtökohta teledirektiivin vaatimusten saattamisessa osaksi lainsäädäntöämme on se, että samalla ei toteuteta heikennyksiä perinteisiin vaaratiedottamisen tapoihin, vaan teledirektiivin edellyttämistä uusista väestön varoittamisen keinoista säädetään kansallista vaaratiedotusjärjestelmää täydentävästi, ei korvaavasti. Vaaratiedotteiden välittämistapojen lisääminen parantaa väestön tasolla tiedotteiden saavutettavuutta ja edistää yhdenvertaisuutta.

Viestintäverkon kriittisissä osissa käytettävät laitteet (244 a §, 244 b §, 301 a §)

Esityksellä parannettaisiin verkon ja viestintäpalveluiden turvallisuutta erityisesti kansallisen turvallisuuden näkökulmasta. Lakiin ehdotettavan uuden sääntelyn mukaan viestintäverkossa olisi kiellettyä käyttää sellaista viestintäverkkolaitetta, jonka käyttäminen voisi vaarantaa kansallista turvallisuutta (ehdotettu 244 a §). Sääntely koskisi verkon kriittisiä osia eli sellaisia toimintoja ja toimenpiteitä, joiden avulla verkkoa ja siellä kulkevaa liikennettä keskeisesti ohjataan ja hallitaan. Ehdotuksen mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi viimesijaisena keinona määrätä viestintäverkon omistajan tai muun haltija poistamaan kansallista turvallisuutta vaarantavan verkkolaitteen viestintäverkosta. Tätä ennen verkon omistajalla tai muulla haltijalla olisi mahdollisuus ryhtyä itse korjaaviin toimenpiteisiin, paitsi jos korjaustoimenpiteitä ei voitaisi toteuttaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii.

Ehdotettu säännös sisältäisi määräyksenantovaltuutuksen Liikenne- ja viestintävirastolle. Säännöksen mukaan Liikenne- ja viestintävirasto antaisi tarkempia määräyksiä viestintäverkon, erityisesti sen kriittisten osien, teknisestä määrittelystä. Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 27/2004vp), että asetuksenantovaltuuden käyttöä tulee ohjata riittävillä lain säännöksillä. Asetuksenantovaltuus ei voi olla liian avoin, vaan sen tulee olla täsmällinen ja tarkkarajainen. Ehdotettu lain säännös sisältäisi viestintäverkon kriittisten osien määritelmän, mutta määräyksenantovaltuutusta on pidetty tarpeellisena, sillä viestintäverkkoteknologiaan liittyy runsaasti sellaisia teknisiä ominaispiirteitä, joiden yksityiskohtainen määrittely lain tasolla ei ole tarkoituksenmukaista. Ehdotettu valtuutussäännös koskisi verkon kriittisten osien teknisiä yksityiskohtia, joiden määrittelyyn vaadittaisiin huomattavaa teknistä asiantuntemusta. Myös nykyisen lain 243 §:ssä säädettyjä viestintäverkon laatuvaatimuksia on täsmennetty Liikenne- ja viestintäviraston antamilla määräyksillä, jotka ilmentävät teknisellä tasolla laissa säädettyjä periaatteita.

Ehdotuksen valmistelussa on pidetty tärkeänä, että viestintäverkon kriittiset osat olisi mahdollista määritellä tarkemmin sen hetkisen teknologisen kehityksen mukaisesti. 5G-verkkojen osalta on mahdollista erottaa verkon kriittiset osat. Kriittisten osien tarkka tekninen määritelmä tulee kuitenkin elämään tulevaisuudessa. Esimerkiksi 6G-verkkojen osalta viestintäverkon rakenne ja kriittisten osien tekninen määritelmä saattavat olla jo toisenlaisia kuin 4G- ja 5G-verkkojen aikakaudella. Tämän johdosta on tärkeää, että Liikenne- ja viestintävirastolla on mahdollisuus antaa tarkempia määräyksiä kriittisten osien teknisestä määrittelystä. Liikenne- ja viestintäviraston määräyksillä kyetään varmistamaan, että kriittisten osien tekninen määrittely vastaa teknologian kehitystä. Tekniset määräykset olisivat kuitenkin aina alisteisia ehdotetun lain säännöksen verkon kriittisten osien määritelmälle, jonka mukaan verkon kriittisinä osina pidettäisiin sellaisia toimintoja ja toimenpiteitä, joiden avulla verkkoa ja siellä kulkevaa liikennettä keskeisesti ohjataan ja hallitaan.

Omaisuuden suojan turvaamiseksi viestintäverkon omistajalla tai muulla haltijalla olisi oikeus täyteen korvaukseen, jos poistettavaksi määrätty viestintäverkkolaite on otettu käyttöön ennen lain voimaantuloa (ehdotettu 301 a §). Korvauksen voisi saada myös lain voimaantulon jälkeen käyttöön otetusta viestintäverkkolaitteesta, jos poistomääräyksen taustalla olisi sellainen merkittävä ja olennainen olosuhteiden muutos tai muu syy, jota viestintäverkon omistaja tai muu haltija ei ole voinut kohtuudella ennakoida. Merkittävänä ja olennaisena olosuhteiden muutoksena voitaisiin pitää esimerkiksi verkkolaitevalmistajan omistussuhteissa tapahtuvia muutoksia, jos ne eivät ole kohtuudella voineet olla verkon omistajan tai muun haltijan tiedossa, silloin kun tämä on ottanut käyttöön poistettavaksi määrättävän viestintäverkkolaitteen.

Korvausvelvollisuutta on pidetty sääntelyn valtiosääntöisen hyväksyttävyyden kannalta välttämättömänä, sillä kyse on viranomaisen puuttumisesta viestintäverkon omistajan tai muun haltijan omistuksessa olevaan irtaimeen omaisuuteen, jolloin tilanne rinnastuu taannehtivuuden ja tiettyjen muiden ennakoimattomien tilanteiden osalta irtaimen omaisuuden pakkolunastukseen. Perustuslakivaliokunta on aiemmassa lausuntokäytännössään katsonut, että pakkolunastuksessa tai siihen rinnastuvassa omaisuuden pois ottamisessa edellytetään lähtökohtaisesti puuttumista omistussuhteisiin, mutta esimerkiksi varojen jäädyttämisen vaikutukset saattavat lähestyä omaisuuden pois ottamista, jos toimenpiteen kesto muodostuu hyvin pitkäksi (PeVL 38/2012 vp). Ehdotetulla sääntelyllä ei sinänsä puututa viestintäverkkolaitteen omistussuhteisiin, mutta viestintäverkkolaitteeseen kohdistuva poistomääräys tarkoittaa kuitenkin tosiasiallisesti hyvin pitkälle menevää, käytännössä pysyvää, omaisuuden käyttöoikeuden rajoitusta.

Ehdotuksen mukaan verkkojen turvallisuutta seuraisi uusi verkkoturvallisuuden neuvottelukunta (244 b §). Neuvottelukunnassa olisivat edustettuna keskeiset viranomaiset eri hallinnonaloilta sekä teletoimiala. Neuvottelukunta käsittelisi laaja-alaisesti viestintäverkkojen turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä ja antaisi tarvittaessa suosituksia verkkoturvallisuuden parantamiseksi.

Ehdotetulla sääntelyllä edistettäisiin viestintäverkkojen turvallisuutta, millä olisi positiivisia vaikutuksia esimerkiksi sananvapauden ja viestinnän luottamuksellisuuden toteutumiseen erityisesti viestintäverkkoja hyödyntävien palveluiden ja niiden käyttäjien näkökulmasta. Kansallisen turvallisuuden huomioimisella pyrittäisiin turvaamaan myös yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja ja sitä kautta viime kädessä jokaisen oikeutta elämään ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.